

Om du har deltagit i kyrkans liturgi under vinter och vår, så har du fått del av hela det kristna budskapet. Advent och jul: Gud sänder sin Son till världen, d.v.s. till dig. Påsk och pingst: Sonen dör och uppstår för dig och den helige Ande utgjuts – för dig.

Vad finns det att tillägga? Verkligen inget. Och ändå firar vi i dag ännu en högtid som liksom är summan av allt detta. En högtid som visar vad hela Guds uppenbarelse säger om Honom själv: Gud är tre-enig. Gud är Fader, Son och Helig Ande. Detta är vår tro. Vi menar inte tre olika väsen med olika viljor och ”personligheter”. Gud är en och inget annat. De tre ”personerna” i Gud kan inte heller kallas för en grupp. Därför säger vi inte heller att Gud skulle kunna delas upp i tre delar – då skulle ju varje del vara mindre än Gud och inte helt Gud. Gud är ett Vad och tre Vem i en oupplöslig enhet. Ordet ”personer” ger en bild av Guds verklighet sådan den har uppenbarats för oss. Men ordet kan inte rymma Guds väsen.

Att inte kunna beskriva Gud är en verklig glädje, för det understryker Guds storhet och upphöjdhet över allt vi kan tänka (jfr Jes 55:8-9). Gud är ett absolut mysterium, en hemlighet. Men inte en hemlighet som ska gömmas bara för att vi inte kan beskriva den, nej det är en hemlighet som ska ”ropas ut från taken” som Jesus säger (Matt 10:27).

Genom Jesus får vi del av Guds eget liv: Faderns Ord och Faderns Ande blir vår egendom. Så uppfylls den djupaste meningen med löftena från Gamla testamentet där Gud säger: Jag skall vara er Gud och ni skall vara mitt folk (jfr Jer 7:3). Uppenbarelsen av Guds väsen sker för vår skull. Vi ska dras in i den kärlek med vilken Fadern har älskat Sonen ”redan före världens skapelse” (Joh 17:24). Paulus skriver (Rom 8:15): Ni har inte fått en ande som gör er till slavar så att ni måste leva i fruktan igen; ni har fått en ande som ger söners rätt så att vi kan ropa: ”Abba! Fader!”

I grunden är tron på Fadern, Sonen och den helige Ande oerhörd enkel. Ett barn kan förstå den. Och du själv bekänner den i sin helhet på tre sekunder varje gång du gör korstecknet och uttalar Guds namn. Visst är vi blinda och har bara tron, men det räcker. En gång tar vår vandring slut och då ska tron övergå i skådande. Då blir det korstecken som du gör nu till en nyckel som öppnar dörrarna till paradiset. Då möter du det som inget öga har sett och inget öra hört, det nämligen, som Gud har berett för dem, som älskar honom (1 Kor 2:9). Läs gärna i dag Katolska kyrkans katekes, nr 232-267; 684-685; 689; 732; 813; 1066; 1077-1109.

Evigt och utan början är detta

att Sonen framstod ur Fadern;
och evigt och utan början är detta
att den helige Anden utgick av Fadern och Sonen.

Allt vad Fadern är eller har,
det har han inte från någon annan
utan från sig själv,
och han är ursprung utan ursprung.
Allt vad Sonen är eller har,
det har han från Fadern,
och han är ursprung av ett ursprung.
Allt vad den helige Ande är eller har,
det har han på samma sätt från Fadern och från Sonen.

Men Fadern och Sonen är inte två ursprung till den helige Ande
utan ett enda ursprung,
liksom Fadern och Sonen och den helige Ande
inte är tre ursprung till skapelsen
utan ett enda ursprung.

Kyrkomötet i Florens 1412.

Vilket djup av rikedom, vishet och kunskap hos Gud! Aldrig kan någon utforska hans beslut eller spåra hans vägar. Vem kan känna Herrens tankar, vem kan vara hans rådgivare? Vem har skänkt honom något som han måste återgälda? Ty av honom och genom honom och till honom är allting. Hans är härligheten i evighet, amen. (Rom 11:33–36)

Första läsningen: **Ords 8:22-31** (Innan jorden fanns, blev Visheten född)

V. 22 ledde till krigsliknande tillstånd inom kyrkan på 300-talet när ärkekeättaren Areios började säga att Sonen, Guds Ord, enligt denna vers måste vara en skapad varelse och att det har funnits en tid då Ordet inte fanns. Därmed undergrävdes hela kristendomens poäng med inkarnationen: att Gud själv, den evige, verkligen blivit en av oss som Nya testamentet lär (t.ex. Joh 1:1-18). Men kyrkofäderna i tidigare tider – såsom Justinus martyren, Origenes och Tertullianus – hade inte tolkat texten så. De såg v. 22 som en bild av Guds Son som utgick ("avlades") av Fadern före all tid. En påve i Rom, den helige Dionysius, varnade ca år 262 mot feltolkning av v. 22. Att "skapa" betyder inte alltid att "göra" påpekade han. Många skriftställen visar att Sonen är född (d.v.s. "avlad", = av samma natur som Fadern, alltså evig, Ps 2:7) – inte "gjord". Jesus sade att han och Fadern är "ett" (Joh 10:30; jfr Joh 14:10). Ordet är Gud (Joh

1:1) – därför evigt. I vår tid har Jehovas vittnen skapat en ny version av Areios villolära.

Andra läsningen: **Rom 5:1-5** (Vi är förenade med Gud genom Kristus i kärleken som ingjutits i våra hjärtan genom Anden)

Paulus ord i v. 5 strålar av tillit och tacksamhet mot Gud. Man blir aldrig trött på att stanna vid dem och meditera över dem. Observera att versen står i ett sammanhang som handlar om att lida för tron. Att hoppet inte sviker (v. 5) får oss att tänka på v. 6 i den psalm som Jesus bad på korset (Ps 22; jfr Ps 25:20). Just i våra mest desperata ögonblick ger Anden det uthålliga, fasta hoppet som är frid, ja, stolthet.

Evangelium: **Joh 16:12-15** (Allt vad Fadern har är mitt. Av mig skall Anden ta emot det han låter er veta)

Anden avslöjas här som person. Fadern och Sonen är inte Anden. Den tredje personen i Treenigheten är ”diskret” och talar aldrig om sig själv. Han gör alltid Jesus, Guds Ord, närvarande. Anden själv är ogripbar som vinden – vi märker enbart dess frukter i oss (Gal 5:22-23). Världen kan inte ta emot den, eftersom världen inte ser den och inte känner den (Joh 14:17). Anden skapade en beredskap att ta emot Frälsaren genom profeterna. Anden väcker vårt inre öra och får oss att lyssna och förstå fördolda sanningar. Alla troende har del av förståelsen och förmedlingen av den uppenbarade sanningen (Katolska kyrkans katekes, nr 91). Vi behöver inga lärare (1 Joh 2:27; jfr Matt 23:10). Anden lät Jesus bli till i Marias sköte liksom han sänker sig över bröd och vin på våra altaren för att helga dessa gåvor, så att de för oss blir vår Herres Jesu Kristi kropp och blod – som prästen ber i mässan. Anden stärkte Jesus (Mark 1:10-11), förhärligade honom (Joh 7:39) och denna härlighet vill Jesus genom Anden dela med sin kyrka (v.14; jfr Joh 17:22). Anden drar oss in i Guds inre liv!

MÅNDAGEN I 11 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Kor 6:1-10** (Låt oss visa världen att vi är Guds tjänare)

Paulus motståndare imponerade på korinthierna med sina mirakel och sin talekonst. De lät sig försörjas av sina åhörare. Paulus kan bara ”skryta” med sina fysiska och psykiska lidanden i evangeliets tjänst. Han tog inte betalt och verkar t.o.m. ha föraktats för det. Men allt avstår han ifrån för att efterfölja och likna Kristus. Jag kallas villolärare men säger sanningen (v. 8). Profeters och visseblåsares villkor i alla tider.

Evangelium: **Matt 5:38-42** (Värj er inte mot det onda)

Vi är i Jesu bergspredikan där vi slutade i lördags. ”Öga för öga, tand för tand” (2 Mos 21:24) var en urgammal rättsprincip (lex talionis), känd redan i den babyloniska Hammurabis lag från 1700-talet f.Kr. Dess positiva syfte var att förhindra hämndeskalering och att straffen översteg brottens storlek. I praktiken omräknade man på Jesu tid kroppskador i pengar (skadestånd). Riva ut ögon, hugga handen av någon och dra ut tänderna är föga kostnadseffektiva åtgärder.

Alla Jesu nya bud i denna predikan ska ses i ljuset av glädjen över att Guds kungadöme snart, mycket snart, ska bryta in. Hans lärjungar ska hjälpa andra inse att den stora räddningen är på ingång. Vad betyder det väl att någon vill ha dina kläder, ger dig en örfil eller (som romerska soldater brukade) tvingar dig bära sin packning? So what, låt det ske, låt det ske dubbelt upp! Tänk en flock förlista sjömän på en ö som slåss om den sista maten. En av dem ropar: ”Ni kan ha min korv, och brödet med för den delen. Titta bakom där borta: en båt lägger till.”

Ska man alltid vända andra kinden till? Givetvis vill inte Gud att vi ska tolerera kvinnomisshandel. Men det finns lägen där vi har övertaget och möjlighet att skada den som skadat oss. Då kan vi välja att visa på ett bättre sätt att agera än simpel hämnd. En kristen mentalitet verkar i Jesu anda för human konfliktlösning. Ett exempel kan vara att erbjuda brottsling och offer frivillig medling som alternativ till fängelse (s.k. konfliktråd). Det kan ge överraskande positiva effekter för båda parter.

Är din fiende hungrig, ge honom bröd, är han törstig, ge honom vatten (Ords 25:21).

TISDAGEN I 11 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Kor 8:1-9** (Kristus blev fattig för er skull)

Detta är såklart en känga till de kristna i Korinth, säkra på sin egen förträfflighet. Paulus sätter dem på plats brevlades. Eftersom de är så förträffliga, skriver han i v.7, så får de också gärna tävla med de andra kyrkorna i givmildhet vid insamlingen som Paulus organiserar till kyrkan i Judeen. Aposteln är ironisk men avstår från sin formella apostoliska myndighet att befalla (v. 8). De är fria, vuxna och ansvariga människor.

Evangelium: **Matt 5:43-48** (Älska era fiender)

Dessa ord ställer sig framför oss som änglar från Gud. Vi grips av undran och allvar. Här talar en annan värld till oss än den vi känner till: himlens värld från vilken Guds nåd kommer, om vi bara vill ta emot den. Vi står där, redo att ge våra fiender vad vi tycker de förtjänar, och ängeln viskar: ”Lägg undan vapnen, stilla din ilska.” Galet? Så tycker reptilhjärnan, så tänker denna världens människor. Varför avstå från hämnd, skadestånd, upprättelse, kort sagt rättvisa? För att ett helt nytt imperium av kärlek och försoning håller på att ta över. GUDS RIKE PÅ INGÅNG, följ vår bevakning i realtid – så borde det stå i en news flash varje dag, när man rapporterar att någon bejakat kallelsen och sin bättre sida och bjudit på det som motståndaren aldrig väntat sig: att hålla sig för god för de futtiga fiendskaper som vi vårdar så ömt genom eviga vendettor. Att upprätthålla hatet känns kanske skönt, ungefär som att klika ett sår. Men ju mer man kliar, desto mer blir det infekterat och varar – i ordets båda betydelser.

Jesus motsäger inte Gamla testamentet. Visst finns där uppmaningar som kan ses som hatiska (t.ex. 5 Mos 7:2; Ps 139:21f) men att budet om kärleken till nästan (3 Mos 19:18) även innesluter fiender märks på många ställen (2 Mos 23:4; 3 Mos 19:33f; 5 Mos 23:7; Ords 24:17; 25:21). Gud är den som älskar sina fiender – oss som syndat mot honom. Paulus skriver: Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare (Rom 5:8). Guds rike har kommit och ska en dag bli synligt i all sin härlighet. Vi lever i en ständig adventsstämning: snart kommer han. Godhet mot fienden är att härma Guds urskillningslösa generositet (v.45). Imitatio Dei, att efterlikna Gud, är ett centralt tema i hela Bergspredikan. Människor kan hata Gud – till sin egen undergång – men själv har Gud inga fiender. Man väljer fritt att bli det, eller motsatsen.

Gladdes jag någonsin åt min fiendes fall, triumferade jag...(Job 31:29)?
--

ONSDAGEN I 11 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Kor 9: 6-11** (Gud älskar en glad givare)

Som vi hörde igår står det fritt för läsarna att ge eller inte ge pengar till Paulus insamling. Men läsarna kan vara säkra på att Gud älskar en glad givare och ger dubbelt i gengäva. Goda gåvor, glädje och välsignelse väntar dem som bidrar till kyrkans växt och vitalitet, med pengar, krafter, tid och talanger. Kyrkan kan med all rätt hänvisa till Paulus exempel.

Evangelium: **Matt 6:1-6, 16-18** (Din fader, som ser i det fördolda, skall belöna dig)

Ditt hemliga, fördolda, liv med Gud är din verkliga relation till honom, platsen där ingen teater är möjlig, där det inte spelar någon roll vad andra tänker eller ser av dig. Där är du i det inre templet inför din himmelske Fader, som ser i det fördolda. Allt gott du gör för Guds skull ska vara likadant: du ska bara ha honom som publik. För en kristen är det viktigt att dela med sig åt utsatta, det är viktigt att be och – på tredje plats – bra att fasta för att tämja sina begär, ta kommandot över sina instinkter (och i den ordningen presenterar Jesus också saken). Om du ständigt vill spegla dig i vad andra anser om det du är och gör (v. 3 och 5) blir du snart en tragisk person. Du jagar beröm, man flinar åt dig när du inget märker. Att be på platser där man syns bäst (som gatuhörn) eller att harkla sig högt när man lägger femhundra lappen i bössan är löjeväckande, och Jesu snabba karikatyrer väckte säkert allmän munterhet bland åhörarna.

Som läsningen presenterar detta utsnitt ur Bergspredikan (som hoppar över Fader vår) får det en förunderlig retorisk, ja poetisk form och rytm. Tre beskrivningar av fasadfromhet, därefter hänvisningar till inre, dolda, äkta värden. Guds mörkerseende (jfr Ps 139:12) återkommer som refräng. Gud är fader, uppmärksam lyssnande, som i templets innersta, allraheligaste rum, full av välvilja, av belöningar som han länge hållit i beredskap (1 Kor 2:9).

Den som tar sig an de fattiga lånar åt Herren och skall få sin lön av honom (Ords 19:17).

TORSDAGEN I 11 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **2 Kor 11:1-11** (Jag förkunnade Guds evangelium för er utan ersättning)

Skillnaden mellan Paulus och de "super-apostlar" som förtalar honom (judaiserande kateketer?) är att Paulus älskar sina elever och avstår allt för deras skull. Heretikerna gormar och väsnas – en äkta apostel tjänar, ger sig själv.

Evangelium: **Matt 6:7-15** (Så skall ni be)

V. 7-8 förskräcker vissa katoliker. Vi ber ju rosenkransen och litanior på löpande band – är det alltså fel? Men vi upprepar inte dessa böner för att få Guds uppmärksamhet (den har vi redan) utan för att skärpa vår egen. Det sker för vår skull. Det är som andningen: en evig upprepning, ut och in, ut och in, som man ändå aldrig tröttnar på. Vår gode Fader vet redan utmärkt vad vi behöver. Hedningarnas litanior var annorlunda: de smickrade sina gudar med många och långa titlar, som man fjäskar för en diktator. Vi upprepar kärlekens ord.

Herrens bön är den viktigaste vi har, för den ber vi uttryckligen på hans order. Katolska kyrkans katekes ägnar drygt hundra paragrafer åt denna bön (nr 2759-2865). Fader vår är för människor som fokuserar på en enda sak: att inte gå vilse på livets väg. Bönen anger rätt kurs mot målet, Guds rike. Liksom i tio Guds bud är dess tre första led orienterade mot den sakrala dimensionen: rätt gudsdyrkan (Namnet helgas konkret genom lovprisning, liturgi, tillbedjan) och att vi får medveten, intensiv gemenskap med Gud. Följande fyra böner handlar – liksom fjärde till tionde Guds bud – om våra jordiska villkor, vår brist och våra behov i livets osäkerhet.

Orden vår och Fader uttrycker familjär samhörighet. Här råder barnets tillit, man springer fritt till föräldrarnas famn. Att riket ska komma och Guds vilja ska ske (v. 10) är samma sak. Hunger, i fysisk mening, var vardagen för de flesta av Jesu åhörare, därför bönen om bröd för dagen (v.11), men bönen har också en andlig mening: man tigger om Livets bröd, eukaristin, Jesus själv (Joh 6:48). Bönen om förlåtelse (v. 12) är i Matteus version formulerat i ekonomiska bilder (många av lärjungarna var kanske hopplöst skuldsatta). Räddning från ”prövning” och ”det onda” (v.13) behövs alltmer när de sista, avgörande tiderna närmar sig. Då gäller det att stå upprätta inför Människosonen (Luk 21:36), att inte låta sig förvillas utan vara vakande och bedjande, att aldrig ge upp bönen (Luk 18:1).

Du, Herre, är vår fader, alltid har du hetat vår befriare (Jes 63:16).
--

FREDAGEN I 11 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Kor 11:18, 21b-30**

(Mina bekymmer för församlingarna trycker mig varje dag)

Paulus lidanden i sin apostoliska tjänst bevisar hans trovärdighet, hans legitimitet som den korsfäste Messias ambassadör (jfr 1 Kor 4:9-13; 2 Kor 4:8-11; 6:4-5; 12:10). ”Dåretalet” här i kap. 11-12 är gripande. Det visar att kritikerna är dårar, inte han.

Evangelium: **Matt 6:19-23**

(Där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara)

Här – och i resten av Matteus 6:e kapitel – härskar en närmast franciskansk anda. Fattigdom är rikedom. Du ska älska Gud av all din kraft, heter det ju i 5 Mos 6:5. Därmed menas inte muskelstyrka utan helt konkret alla ägodelar, jordiska resurser. Vill du säkra dig genom pengar blir du pengarnas slav. Snart äger dina ägodelar dig. Du måste slita ännu mer för att sköta dem. Din lyxbil får bucklor och du klagar som om din mor var död. Vilket ynkligt liv – Tomhet, allt

är tomhet, sa Predikaren (Pred 1:2). Så många drömmar vi inte vill släppa och ändå varje gång vaknar besvikna ur! Nej, förankra allt i Guds tjänst, det är en lycka som består.

V. 22-23 är inte lätta. Eftersom avsnittet handlar om habegär ska det fördärvade ögat nog tolkas i moralisk mening som den missunnsamma, svartsjuka själen (jfr Ords 27:20; Pred 2:10, 4:8; 1 Joh 2:16). Vi i dag uppfattar ögat som en kamera som sänder nervimpulser till hjärnan. Antiken verkar ha tänkt ögat som ett fönster som släpper in ljus i hela kroppen, men även som en lampa som fokuserar på saker utanför, i detta fall på osunda saker som kroppen då fylls med. På kvällen blir det mörkt ute. Inuti stugan tänder man då lampan och kan bara se all ruttighet man släpat in. Dystert kring dig därute, dystert inne i själen – så lönar dig dina illusioner! Möjligtvis syftar Jesus i v. 19 på helvetet i mörkret utanför (Matt 8:12) där man gråter och skär tänder. Avgudarna lurar oss dit ut. De är som ficklampor vars batterier snart tar slut. Förtappelsen är som att slungas ut rymdens ensamma mörker med dem, för alltid. I paradiset däremot blir Gud vår lampa (Upp 22:5), en sol som aldrig slocknar.

Förslag till fredagsoffer: blunda en stund och rikta all själens begär mot paradiset.

LÖRDAGEN I 11 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **2 Kor 12:1-10**

(Jag vill helst skryta med min svaghet, så att Kristi kraft kan omsluta mig)

När jag är svag, då är jag stark (v. 10) – kan Kristi efterföljelse beskrivas bättre? Paulus himmelsresa (det är han själv som menas i v. 2-5) avslöjar honom som en djup mystiker. Men vad är "taggen" i v. 7? Stamning? Kronisk smärta? Tortyrskador?

Evangelium: **Matt 6:24-34** (Gör er inga bekymmer för morgondagen)

Den "franciskanska" stämningen från igår fortsätter här. Liksom den helige Franciskus av Assisi talade om att famna "Fru Fattigdom" (det enkla livet) så presenterar Jesus i v. 24 ett arameiskt ord för egendom och pengar på ett närmast personifierat sätt, Herr Mammon (= en ond slavägare som tar Guds plats i ditt liv). Det är symboliskt tänkt, men blir handgriplig verklighet i vår värld när pengarna blir våra avgudar. Vi skadas ohyggligt på insidan och dras bort från Gud som skapat oss, som tar hand om oss och älskar oss. Spara gärna, shoppa gärna, sminka dig gärna, men sök först Guds rike och hans rättfärdighet (= den nya rättfärdigheten som Bergspredikan lär ut, jfr v. 33).

Jesus, vandrando bland markens liljor och lyssnande till fåglarnas sång, lär oss en mindfulness som även skulle kunna kallas helig mindlessness: släpp det överdrivna ansvaret, oro dig inte, låt inte jobbet ta kål på dig, lär dig se och glädjas åt allt som Gud gör i naturen kring dig! Salomo var vis och rik men ändå inte lika vackert klädd som gräset (= de fattigas bränsle). Här finns något som är förmer än Salomo (Matt 12:42), en ny vishet som väntar allt gott ur Guds hand, likt korpens skrikande ungar (Ps 147:9). Fågelfriheten, att inte behöva så och skörda (v. 26), syftar möjligtvis på det gammaltestamentliga friåret, en tid av nåd då Gud skulle ge folket mat och alla som råkat i fattigdom skulle återfå sin förlorade egendom (3 Mos 25:11-12, 20-21; jfr Luk 4:19). Jubelårets solidariska omfördelning ekar även i saligprisningarna i Matt 5:1-12; jfr Luk 1:52-53. Jesus ger en ny början, en ny exodus. V. 27 kan översättas med att livsvägen (livstiden) blir en bit längre eller också med att kroppslängden blir en aln (ca 50 cm) större. Vilket skulle du föredra? Hur som helst: sådana gåvor kan världsliga bekymmer inte ge oss.

Jag skall låta er bo i tält igen som i forna dagar (Hos 12:9).